

tua et non magis oppressa ergo semper est illis resistendum. De hoc bern. sic dicit. Quis ita ad integrum superflua referavit ut nihil habere se putet putatione dignum credite mihi et purata repullulat et effugata redeunt et reaccendant extrinseca et sopita excitantur pariter ergo semel purasse sepe putandum. imo si fieri posset semper. quia semper crescit quod putari oportet. siue sis senex siue iuuenis in corpore manens profecto erras. si puta vitia emortua et non magis oppressa. Unde in tanto discrimine consilium est observare diligenter et morum renascentium vitiorum capita apparebunt prompta severitate succidere. hoc bern. Considerantes igitur miseriam et paupertatem nostram quod in peccato concepti sumus quod frequenter per diversas temptationes impugnamur postulemus a domino nostro auxilium gratie sue. ut tot incursumus temptationum resistere et prevalere valeamus. **E**cum vero per gratiam dei cogitationes immundas et motus inordinatos carnis eicerimus non nobis hanc victoriam et mundiciam tribuamus. sed deo qui solus mundus est et mundare prevalerit immunda. De hoc beatus gre. xi. moral. exponens illud Quis potest facere mundum de immundo conceptum semine sic ait **I**s qui per se solus mundus est mundare prevalerit immunda. homo enim in corruptibili carne vivens huius temptationum immundicias impressas in semetipso. quia nimis eas traxit ab origine. ipsa quoque propter delectationem carnis eius conceptio immundicia est. unde ps. Ecce enim in iniquitatibus conceptus sum. hinc est ergo quod plerumque temptat nolo. hinc est quod immunda queque in mente patitur. quis ex iudicio reluctetur. quia conceptus de immundicia dum ad mundiciam tendit. hoc conatur vincere quod est. Quisquis autem occulte temptationis motus atque im-

mundiciam cogitationis eicerit nequaquam sibi suam mundiciam tribuat quia de immundo conceptum semine nullus facere mundum potest nisi is qui mundus per semetipsum factus est. Qui igitur iam ad locum mundicie pervenit. conceptiois sue viam respiciat per quam venit atque inde colligat quod ex sua virtute non habet mundiciam vivendi. cui de immundicia factus est iniciu subsistendi. hoc gregorius. **F**ilius

Secre cupio utrum spiritus maligni occultas cogitationes cordis intelligant.

Ca. X. Pater. S.

Secre debes quod diabolus interiores cogitationes a te videre vel intelligere non valet. nisi quantum per exteriores motus corporis aliqua comiceret potest et agnosceret. nam secreta cordis solus deus novit. nec credendum est malignos spiritus illabi a te quod soli deo possibile est hoc facere. quod eam creavit. quod cogitationes hominum et internos motus atque abditas mentis solus inspicit et plustrat. De hoc beatus aug. sic dicit. iterum cogitationes a te diabolus non videt certissimum est. sed moribus corporis et affectionum indicibus colligi experimere vidimus. **S**ecre autem cordis ille solus novit. ad quem dicitur. Tu solus nosti corda filiorum hominum. **D**e mones enim non credimus subtiliter illabi a te. Illabi autem menti illi soli possibile est. qui creavit eam. De hoc etiam serenus abbas in collatione sua sic ait. Non enim si carnis spiritus viz malignus admisceat idcirco et a te quod ut idem spiritus est. non ita vni posse creditur ut eam quoque similiter sue nature reddat capacem quod soli est trinitati possibile. que firmiuer se in intellectu nature efficitur penetrare ut non solum circumspiciam eam atque ambire. sed etiam illabi ei et velut in

corporea corpori possit infundi. Licet enim pronunciamus nonnullas esse spirituales naturas, ut sunt angeli et archangeli ceteraque virtutes ipsaque anima. tamen in corpore nostro nullatenus estimantur sicut sunt foris. habent enim secundum se corpus quo subsistunt licet multo tenuius quam non sicut sunt corpora secundum apostoli sententiam ita dicentis. Et corpora celestia et corpora terrestria. Quibus manifeste colligitur nihil incorporeum esse nisi solum deus. Et ideo ipsi tamen posse penetrabiles esse omnes spirituales atque intellectuales substantias. eo quod solum et totus est ubique in omnibus et ita ut cogitationes hominum et inter nos motus atque abditas mentis universa inspiciant atque plustret. **Hic Serenus abbas.**

¶ Quamvis autem imundi spiritus internas cogitationes cordis nostri intelligere non possint, tamen per exteriora indicia ex habitu vultu gustu et verbis quid in animo versetur deprehendunt. Nam si aliquis viderit mulierem crebro respicere, intelligunt cor carnalis amoris iaculo vulneratum, si quem etiam ardentem intueri auro et argentum aspexerint intelligunt in corde latere avaritiam, sic igitur patet eis per exteriora indicia cogitationes hominum. De hoc idem **Arsenius abbas** in collatione patrum sic dicit. Non dubium est spiritus mundi cogitationum nostrarum attingere qualitates sed indicia eas sensibilibus foris fecus colligentes aut ex nostris disporationibus aut ex verbis et studiis in que propensus nos prospere ruit interminari. Ceterum illas que nec dum de internis anime perditur adire omnino non possunt, ipsas quoque cogitationes, quas ingerunt vix suscepte sint nisi ipsius naturam anime, id est per illam interiorum motum medullis ut ita dixerit ipsius latitantem, sed ex moribus atque indicibus exterioribus hominis deprehendunt.

Hic Serenus. **¶** Etiam de eodem **Henricus** in quadam oratione sic dicit. Arguendi sunt qui dicunt cogitationes a dyabolo imitari, et non ex propria voluntate nasci. **Dyabolus** enim adiutor et intentor malorum cogitationum potest esse, auctor vero esse non potest, sed neque recipiendum est, dyabolum secreta cordis posse rimari, ille enim in insidiis semper positus quid animo versemus ex habitu et gestibus ipsius corporis estimat cum tamen penitus cogitationes cordis nequeat intueri, quod soli sibi deus reservat, cui dictum est tu solus nosti corda filiorum hominum, cum ergo ipsas cogitationes videri non possit, signis quibusdam et moribus illas deprehendit, verbi gratia. Si nos pulchram mulierem videt crebro respicere, intelligit cor amoris iaculo vulneratum, sicque prius cogitationibus stimulat ad fornicandum. Si nos contra proximum rancore visus vel truce aspectum lenare conspexerit, intelligit cor invidia latere scire, sicque per iram ad homicidium inflammat. Si gemas vel auri vel quarumlibet reipulchritudinem nos ardentem intueri aspicit, intelligit in corde latere avaritiam et ideo nos provocat ad furtum, nam cupiditas primum corde precepta cogitationum fomitiibus nutrit, et sic demum ad operum productionem. Et ideo dominus hinc opera cogitationes vocat dicens. De corde exeunt cogitationes male, quorum indicia hostis callidus per quasdam ut dixi habitudines morum investigans humanum genus decepte festinat, et agenda que diuinus sermo prohibet investigat ut hominem ad ymaginem dei perditum poluat. **Hec henricus.** **¶** Unum nota dum quod antiquus hostis vniuersi cuiusque mores et conditiones intuetur cui vicio magis sint homines propinqui et illa obicit ante ipsorum faciem, ad que agnoscit facilius mentem inclinari, et tibi querit causam non

tendi. ubi viderit quem diligentius occupari. **Uñ** gre. xiiij. mo. Existunt enim qualitates morum que ceteris vicibus sunt vicine. nam mores asperi aut crudelitati aut superbie solent esse coniuncti mores autem blandi et paulo amplius letiores quam decet non nisi luxurie et dissolutiōni iunguntur. Intuetur ergo inimicus generis humani uniuscuiusque mores. cuius vitio sint propinqui et illa opponit ante faciem ad que agnoscit facilius inclinare mentem ut blandis ac letis moribus sepe luxuriam. non nisi vanam gloriam. asperis vero mentibus iram superbiam vel crudelitatem proponat. Ibi ergo decipulam ponit ubi esse semitam mentis conspicit. quod illic periculum deceptionis miserit ubi viam nouerit esse propinquam cogitationis hec gre. Dicit etiam de eodem Leo papa. Non desinit antiquus hostis temptationum laqueos ubique pretereunt quomodo fidei credentium valeat corrumpere. nouit enim cuius virus infundit inuidie cui incitamenta luxurie apponat nouit quem merore turbet. quem gaudio fallat. quem metu opprimat omnium discurrat mores. omnium scrutatur affectus et ibi querit causas nocendi ubi viderit quem diligentius occupari. hec leo papa. **Uñ** dyabolus prout dicit **Dug**o quoniam decipere quemquam temptat prius naturam uniuscuiusque intendit et in de se applicat. Unde aptum homines ad peccandum aspiciunt blandis et leuibus moribus sepe luxuriam aut vanam gloriam proponit. asperis vero mentibus iram superbiam vel crudelitatem. hec **Dug**o **E**t considerandum est dictum aug. quod non omnes cogitationes nostre male semper dyaboli instinctu excitantur. sed aliquando ex nostri arbitrii motu excitantur. Bone autem cogitationes semper a deo sunt. hec Aug. Cum igitur malignus spiritus interiora nostra et cor-

poris motus per indicia exteriora dependere preualet. necesse est ut virtutibus et cum bono animo contra temptamenta et insultus dyaboli pugnemus. quod si viderit nos exterius ex pauore commutatos crudeli? **S** nos aiaf. De hoc iohan. abb. mo. sinai sic ait. **O**curramus cum gaudio et timore pulchro et bono certamine non dubitantes nec timentes inimicos nostros. quoniam in facie anime nostre intuetur. quibus non videant quod viderit ea ex pauore commutata. tunc contra nos crudelius animant intelligencia fraudulenti. quod timuimus. **I**gitur gaudentes contra ipsos armemur nimis contra certantem propter nullum concertat. hec iohannes abbas. **F**ilius

Utrum maligni spiritus possint temptare homines. quibus voluit. **Capitulum. XI** **P**ater

Sire debes quod antiquus hostis generis humani ad nocendum et temptandum sperant. quauis prauam voluntatem ex semetipso habeat potestatem tamen nocendi habere non potest nisi deus permittat. **O** bea. gre. probat sic dicens. Maligni spiritus ad nocendum nobis incessanter anxiantur sed cum prauam voluntatem ex seipsis habeant potestatem tamen nocendi non habent nisi eos voluntas diuina permittat. **E**t tamen ipsi quidem iniuste ledere non possunt nisi iniuste permittantur. hec gre. **Uñ** maligni spiritus possunt nocere hominibus suadendo sed non cogendo teste beato Aug. qui dicit. **D**yaabolus non cogendo sed suadendo nocet. sollicitare et suadere possunt. cogere non possunt omnino hec Aug. **E**rgo antiquus hostis immisso et interius malorum esse potest sed non impulsor quod si ei subesset facultas ad appellendum sicut ad suggerendum nullus posset vitare peccatum. **Uñ** sicut illi adest copia ad instigandum. ita nobis